

Uutisia ja tiedonantoja — Nyheter och meddelanden

Yksinäisyys ja tiedeyhteisö

Ragnar Hult -mitalin luovutuspuhe Maantieteen päivillä Joensuussa 23. 10. 1992

Suomen Maantieteellisen Seuran 100-vuotisjuhliaan varten lyöttämä kuparinen Ragnar Hult-mitali on tarkoitettu tunnustukseksi merkittävästä maantieteen hyväksi tehdystä työstä. Mitalin jakoperusteet määriteltiin Seuramme Fennia-mitaleihin nähden väljemmin ja ankarista muotovaatimuksista tinkien. Tavoitteena oli näin luoda Seuramme hallitukselle Fennia-mitaleita joustavampi tapa palkita kuka tahansa maantieteen hyväksi työskennellyt henkilö. Ragnar Hult -mitalin kautta Suomen Maantieteellinen Seura voi myös reagoida joustavasti ja nopeasti esimerkiksi ajankohtaiseen tilanteeseen ja saattaa yleiseen tietouteen yksittäisiä tekoja ja tapahtumia.

Mitalia jaettiin Finlandia-talossa vietetyssä pääjuhlassa toukokuussa 1988 yhteensä 3 kappaletta. Palkitut olivat Jouko Alestalo, Jussi Keinänen ja Malcolm Hicks. Tämä jälkeen mitali ikään kuin unohtui, liekö juhlahumu väsyttänyt Seuramme toimihenkilöt niin, että yhtään kappaletta ei ole jaettu sitten 100-vuotisjuhlan.

Maantieteen hyväksi tehtävä työ sitävastoin ei ole päättynyt 100-vuotisjuhliin — päinvastoin. Maantieteilijäyhteisömme on ahkeroinut monin tavoin niin tieteen, korkeimman opetuksen kuin yhteiskuntamme ajankohtaisten kysymysten parissa. Tulokset ovat myös olleet erinomaisia, mistä on osoituksena maantieteen ja maantieteilijöiden osaksi tullut moninainen julkisuus.

Ragnar Hult -mitali on nyt herätetty henkiin uudestaan — käyttöajatukseltaan osittain uudistuneena. Seuran hallitus on päättänyt, että näistä Maantieteen päivistä lähtien Seuran puheenjohtajalla on — mikäli hän katsoo sen aiheelliseksi — oikeus henkilökohtaisen harkintansa mukaan esittää jaettavaksi yksi mitali Maantieteen päivien yhteydessä. Mitalin jakoperusteet ovat yhä samat kuin aikaisemmin ja päätöksen mitalin myöntämisestä tekee yhä Seuramme hallitus — mutta nyt puheenjohtajan esityksestä.

* * *

Kun olin lukion ensimmäisellä luokalla — vuosi oli 1971 — kouluni biologian oppikirja oli amerikkalainen *high school* -tason kirja. En enää mil-

lään saata muistaa, miksi jouduimme lukemaan englanninkielisen kirjan. Tapiolan yhteiskoulussa, kokeilukoulussa, tehtiin koko ajan kaikenlaisia merkittäviä, useimmiten kuitenkin ihan hauskoja asioita opetuksen nimissä, joten yksi vieraskielinen kirja mahtui sekaan mainiosti. Sitävastoin muistan hyvin elävästi, kun sain kirjan käteeni ensimmäisen kerran. Kirja oli varsin paksu, kookas, värikäs ja elävästi kirjoitettu. Sen johdantoluvussa oli yksi kuva, jossa valkotakkinen mies istui yksikseen laboratorioissa, nojaten käteensä ja tuijottaen sulkeutuneen näköisenä jonnekin kaukaisuuteen. Kuvan alla oli teksti: Tutkija työssään.

Katselin kuvaa pitkään, sillä se vaivasi minua. Miten niin työssään. Eihän hän tee mitään. Olin tottunut siihen, että laboratorioissa touhuttiin aina hirmuisella kiireellä; milloin sotkettiin ravintoliuoksia, milloin leikeltiin vasikan aivoja, milloin juoksetettiin hiiriä labyrintissa. Koskaan ei ollut aikaa vain istua paikallaan tuijottelemassa taivaanranta — siitä kyllä opettaja piti huolen.

Kuvan arvoitus selvisi minulle vasta vuosia myöhemmin. Vasta, kun itse tein tutkimustyötä huomasi, että kuva kaukaisuuteen tuijottavasta tutkijasta on todellisempi kuin kuva laboratoriojärjestelmän keskellä hääräävästä henkilöstä. Häärääminen on rutiinia, varsinainen tutkijan työ, tieteellisen ongelman pohtiminen, on ilmeetöntä, eleetöntä ja näkymätöntä. Perimmäisten tieteellisten kysymysten äärellä tutkija on aina yksin, sivullisen tavoittamattomissa, ilman apua työkalunaan vain omien ajatustensa voima. Tutkijan työ on hyvin yksinäistä.

Mutta vaikka yksinäisyys on erottamaton osa tieteellistä työtä, se on vain tarinan puolikas. Ehkä juuri yksinäisyyden vastapainoksi tutkijat ovat järjestäytyneet tieteellisiksi seuroiksi, tutkimusyksiköiksi, laitoksiksi ja yliopistoiksi — sanalla sanoen tiedeyhteisöksi. Se tarjoaa loistavan forumin kommunikointiin kollegojen kanssa kaikkialla maailmassa. Tieteellinen julkaisutoiminta, kirjeenvaihtoyhteydet, keskustelut, kongressit, esitelmät, illanvietot ja riemukkaat jälle-näkemiset ovat kansainvälisen tiedeyhteisön in-

nostavin osa. En liioittele sanoessani, että ilman tiedeyhteisöä ei ole olemassa tiedettä — me kaikki yhdessä olemme huomasti paljon enemmän kuin jokainen meistä yksin.

Tiedeyhteisö ei kuitenkaan ole vain nimetön organisaatio, vaan joukko tutkijoita, jotka työskentelevät yhteisen asian puolesta. Ja tämä yhteinen asia on tietenkin aidon, luotettavan ja ideologisesti riippumattoman tieteellisen tiedon tuottaminen yhteiskunnan käyttöön. Tarkoituksellinen, pahimmassa tapauksessa poliittisia päämääriä palveleva tieto ei milloinkaan eikä missään olosuhteissa ansaitse tieteellisen tiedon statusta.

Tämän päämäärän saavuttamiseksi ja tiedon riippumattomuuden turvaamiseksi lukemattomat tiedeyhteisö jäsenet toimivat erilaisissa luottamustehtävissä. He huolehtivat tieteellisten sarjojen toimittamisesta, toimivat tieteellisinä asiantuntijoina ja vastaavat tieteellisten seurojen toiminnasta. Tälläkin hetkellä, meidän täällä juh-

liessamme, kollegat eri puolilla maailmaa työskentelevät näissä tehtävissä. Lähes poikkeuksetta työ tehdään talkooperiaatteella omaa aikaa pyyteettömästi uhraten. Ragnar Hult -mitalin haluan osoittaa työlle, jota Suomessakin tehdään maantieteen — meidän tieteenalamme — hyväksi tunteja laskematta ja kelloon katsomatta.

Kuluva vuosi puheenjohtajana on paljastanut minulle, kuinka valtavan työmäärän moni henkilö tekee Seuramme hyväksi vuosi vuoden perään. Yksi heistä on kuitenkin ylitse muiden. Jo monen vuoden ajan puheenjohtaja toisensa jälkeen on saanut nauttia sihteeristä, joka tinkimättömän täsmällisesti, huolellisesti ja pettämättömän luotettavasti huolehtii Seuramme toiminnasta. Tämän **Paavo Talman** on tehnyt sekä maantieteen asemaa suuresti edistäen että samalla puolustaen tieteen eettisesti korkeimpia päämääriä.

MARKKU LÖYTÖNEN

*Maantieteen laitos,
Helsingin yliopisto*